

perimit. Strabo ex ea scribit Hispanos venenum conficere, quod urgente vi majore haustum, citra dolorem perimat: inde proverbium narum, *Sardonius risus*. Vrbs Sardoia primaria est *Calaris*, vulgo *Cagler*. Sita est in Monte juxta mare, Africam respiciens, Portumque habet amplissimum. Vrbs multis ornata est privilegiis. Consules creat, qui potestatem habent fontes puniendi citra auctoritatem Regis: præterea novas leges condendi, cum populi tamen consensu. In hac Vrbe *B. Augustini reliquie* tam diu quieverunt, donec ab Heliprando Langbardorum Rege Papiam translata sunt. In ea *Sardinia Prorex* fere semper moratur, una cum Baronibus, Comitibus & multis divitibus. Mela & Plinius *Sulchitanam* urbem hic commemorant. Hodie etiam sunt Civitates, *Oristagnum* Civitas Metropolitana, sita in loco plano & parum distans a Mari. Fuit olim regio illa Arborea appellata, nunc autem Marchionatus Oristagni dicitur. In hac olim Turrata fuit Romanorum Colonia. *Sassaris* civitas solum amœnum habens & pulcherrimis irriguum fontibus, multis bonisque frugibus abundans. Parum tamen munita est. *Algher* civitas nova, exigua, populo tamen frequens & munitissima, domibus & ædificiis pulcris ornata: cujus incolæ fere omnes Taraconenses. Habet Sardinia & alias Civitates, & Opida, quorum mentionem hic non faciemus, brevitati studentes. Flumina habet multa & amœna, sed non profunda, quæ æstatis tempore vado transiri possint. Multi sunt in Sardinia *Magistratus*. Omnium supremus est *Prorex*, qui omnem fere Regis tenet auctoritatem: & solus Hispanus hunc Magistratum gerere potest secundum antiquas constitutiones. Habet a Rege adsignatum *Adsefforem*, Iuris V. Doctorem quem *Regentem* ibi appellant. Habet præterea & alios *Consiliarios*, quorum consilio omnia fere disponit, appellaturque ejus Tribunal, *Regia audientia*. Olim hunc Magistratum juxta privilegium Regni nullus poterat gerere nisi per triennium: deinde alius succedebat in locum ejus. Nunc autem in eo Munere multis temporibus quis persistit, ut Regi placet. Ad Mores & Genium Sardorum quod attinet: corpore sunt robusti & laboribus adfueri, præter paucos luxui deditos, Litterarum studio parum sunt intenti, venationi autem deditissimi. Multi pecuariam exercent rem, agresti cibo & aqua contenti. Qui in Opidis & Villis habitant, pacifice inter se vivunt. Advenas amant & humaniter tractant. Vivunt in diem & vilissimo vestiuntur panno. Et quod mirandum est nullum habent Artificem in tam ampla insula, qui enses, pugiones & alia fabricet arma, sed hæc ex Hispania & Italia petunt. Apud Mercatorem hi leguntur Episcopi: Archiep. *Calaritanensis*, cui hi subiungunt, *Sulchitanus* vel *Sulciensis* *Dolienensis*, *Suellenensis*. Archiep. *Turitanus*, cui subiungunt hi *Sorrensis*, *Plonatenensis*, *Ampuriensis*, *Gisacensis*, vel *Girardenensis*, *Castrensis*, *Othayensis* vel *Othricensis*, *Bosanensis*, *Bossa*, forte Archiep. *Alborensis* cui subiungunt *Vsellensis*, *S. Iusta*, *Terra alba*, *Civitaneensis* & *Castellinensis* exempti.

Flumina.

Ratio gubernanda

Senatores.

Vulgo more.

Vitus.

Vestitus.